

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Innovatie en Kennis

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres
Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Ons kenmerk
DGBI-I&K / 13146468

Bijlage(n)
1

Datum 25 september 2013
Betreft Reactie op het Evaluatieonderzoek Intellectueel Eigendom 2006-2010

Geachte Voorzitter,

In het najaar van 2012 heeft de minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie u geïnformeerd¹ over het evaluatieonderzoek van het intellectueel eigendomsbeleid over de periode 2006-2010 van het Ministerie van Economische Zaken dat door onderzoeks- en adviesbureau Ecorys is uitgevoerd. Vanwege de demissionaire status van het kabinet Rutte-I heeft de minister zich toen beperkt tot een reactie op hoofdlijnen.

Naar aanleiding van de evaluatie informeren wij u in deze brief over het belang van intellectueel eigendom (hierna: IE) voor innovatie en de belangrijkste beleidsinitiatieven. In de bijlage is een gedetailleerde reactie op de evaluatie opgenomen. Tegelijkertijd maken wij er gebruik van om hierin ook het brede IE-stelsel toe te lichten in samenhang met relevante ontwikkelingen, innovatie en topsectoren.

Belang van intellectuele eigendomsrechten voor innovatie

IE-rechten zijn voor bedrijven van groot belang bij het versterken van hun concurrentiekracht. Ondernemingen – van heel groot tot erg klein – kunnen meer profiteren van innovatie als zij gebruikmaken van IE-rechten. Het aantal octrooien is een belangrijke indicator voor het meten van innovatie². Bekend is dat aan innovatieve sectoren meer octrooien worden verleend dan aan andere. Voor bepaalde sectoren, bijvoorbeeld de levensmiddelenindustrie en de creatieve sector, kunnen verleende merken- en modelrechten ook een goede indicator zijn. Voor bedrijven en kennisinstellingen is het van belang dat zij bij hun innovatiestrategie ook rekening houden met de wijze waarop het intellectueel eigendom wordt geregeld. Op basis van recent onderzoek³ blijkt dat voor alle bedrijven de mix van IE-rechten van belang is, waarbij er, afhankelijk van de sector, een focus op octrooien, merken, kwekersrechten of de bescherming van bedrijfsgeheimen kan liggen.

¹ TK 2012-2013, 30635, nr. 2

² 'Global Competitiveness Index' van het 'World Economic Forum' en 'Innovation Union Scoreboard'

³ Onderzoek "Intellectueel Eigendom in de topsectoren" van Panteia/EIM (2013) i.s.m. Octrooiencentrum Nederland.

Ook blijkt verder dat bedrijven in de topsectoren ten opzichte van de bedrijven die niet tot de topsectoren worden gerekend relatief meer octrooien, merken en modellen aanvragen. Dit bevestigt het belang van een goede IE-infrastructuur die aansluit bij bedrijven.

Hoofdpunten van het evaluatieonderzoek

- Nederland beschikt over een kwalitatief goed en effectief IE-systeem.
- De beleidswijzigingen die in de periode 2006-2010 zijn doorgevoerd, hebben de werking ervan verbeterd⁴. De onderzoekers beoordelen het gevoerde beleid en de uitvoering ervan als doeltreffend.
- De onderzoekers zijn verder van mening dat het beleid in Nederland aan kracht zou winnen als de relatie met het innovatiebeleid zou worden versterkt, er een sterkere coördinatie van beleid en voorlichting ten aanzien van alle IE-rechten zou plaatsvinden, en de interactie met stakeholders zou verbeteren.

Reactie

Wij onderschrijven in zijn algemeenheid de conclusies en aanbevelingen van de onderzoekers en wij zullen het IE-beleid als zodanig voortzetten en ook de relatie met innovatie, de interactie met stakeholders en de voorlichting bevorderen.

In het kader van een versterking van de concurrentiekracht van de Nederlandse economie streven wij ernaar dat het IE-systeem toegankelijk blijft bij R&D activiteiten en de commercialisatie van nieuwe producten voor innovatieve bedrijven, een goede rechtszekerheid biedt, transparant is en de balans met maatschappelijke belangen in het oog houdt. Innovatieve ondernemers en kennisinstellingen zullen hiervan profiteren bij het verkrijgen van informatie over en aanvragen van IE-rechten, en de bescherming en benutting van (hun) kennis die zij kunnen inzetten bij hun innovatiestrategie.

Het belang van IE neemt toe, maar verandert ook van aard. Zo stimuleert het IE-systeem niet alleen innovatie, maar leiden innovaties ook tot veranderingen in het IE systeem. Daarvoor zijn verschillende oorzaken.

Snelle technologische veranderingen.

Met name de opkomst van het internet maakt dat steeds meer informatie beschikbaar komt en kan worden uitgewisseld. Veel van die informatie is vastgelegd in octrooien, maar kan niet altijd even makkelijk worden ontsloten. De ontwikkeling van goed toegankelijke registratiesystemen (zoals het digitale octrooiregister bij Octrooiencentrum Nederland, onderdeel van Agentschap NL) en vertaalfaciliteiten (zoals de ontwikkeling van machinevertalingen) kunnen daaraan bijdragen. Tegelijkertijd kan het gemak waarmee informatie kan worden uitgewisseld een bedreiging zijn voor de bescherming van informatie die vertrouwelijk dient te blijven.

⁴ TK 2005-2006, 30635, nr. 1.

Ook hebben veranderende productie- en distributiemodellen (bijvoorbeeld e-commerce als shopping2020⁵ of de opkomst van de 3D-printer en de 3D-scanner) gevolgen voor de handhaving van IE-rechten. De digitalisering van de economie vraagt ook om andere arrangementen doordat bijvoorbeeld internationale transacties in de interneteconomie niet-fysieke landsgrenzen passeren. Door het organiseren van dialogen met alle relevante betrokkenen zullen wij nagaan hoe dergelijke technologische ontwikkelingen doorwerken in het IE-systeem.

Een ander goed voorbeeld van de invloed van technologische veranderingen op IE is de opkomst van de biotechnologie in de plantenveredeling en de introductie van genetische modificatie die vele mogelijkheden biedt om sneller toegang te krijgen tot beter biologisch materiaal. Door samenloop van het octrooi- en het kwekersrecht⁶ kan hierbij de vrije toegang tot biologisch materiaal voor kwekers worden belemmerd. Hiertoe zullen wij een wetswijziging tot invoering van een beperkte veredelingsvrijstelling doorvoeren⁷. Ook starten wij binnenkort een onderzoek naar de effecten van een uitgebreide veredelingsvrijstelling voor de betrokken sectoren. U wordt hierover separaat geïnformeerd.

Innovatiemodellen veranderen en hebben impact op IP-portfolio.

In nieuwe producten worden steeds vaker innovaties uit verschillende technologiegebieden en met een verschillende herkomst samengebundeld. Dat werkt ook door in de omgang met IE-rechten. Deze trend naar zgn. 'Intellectual Property (IP)-portfolio management', waar bedrijven van geval tot geval bepalen welke (combinatie van) IE-recht (en) het meest geschikt is, blijkt heel succesvol te zijn⁸. Bedrijfsgeheimen maken hier ook steeds meer deel vanuit. Geïntegreerd IP-portfolio management wordt daarmee een belangrijke vaardigheid van succesvolle bedrijven en kennisinstellingen. In de voorlichting zullen wij hier meer aandacht aan besteden.

Samenwerking bedrijven en kennisinstellingen steeds belangrijker.

Met name aan privaat-publieke-samenwerking is een belangrijke impuls gegeven met het topsectorenbeleid. Hierbij vervullen octrooien een essentiële rol. Met behulp van octrooien kunnen samenwerkende partijen tot goede afspraken komen. Ook is het belangrijk dat samenwerkende partijen afspraken kunnen maken over de omgang met vertrouwelijke bedrijfsinformatie. Om dit te faciliteren zijn in samenwerking tussen alle betrokken partijen spelregels voor de omgang met IE in privaat-publieke-samenwerking tot stand gekomen⁹.

⁵ Initiatief van webwinkels, zie www.shopping2020.nl

⁶ TK 2012-2013, 33365(R1987), nr. 6

⁷ TK 2012-2013, 33365(R1987), nr. 8

⁸ www.agentschapnl.nl/actueel/nieuws/rd-op-niveau

⁹ TK 2012-2013, 28753, nr.30, Spelregels voor privaat-publieke samenwerking

Wij zullen hieraan aandacht blijven besteden bij de implementatie in de TKI's (Topconsortia voor Kennis en Innovatie) en daarbij met bedrijven, kennisinstellingen en overheden in gesprek blijven. Zowel NWO als de TO2-instituten¹⁰ passen de spelregels reeds toe. Daarnaast zullen we zoals in de Beleidsvisie Toegepast Onderzoek is aangekondigd van alle TO2-instituten het IE-regime tegen het licht houden. Het idee is dat de verschillende IE-regimes van de TO2-instituten worden gestroomlijnd hetgeen bijdraagt aan meer transparantie en de samenwerking tussen marktpartijen en de TO2-instituten bevordert.

Invloed internationale ontwikkelingen op IE onverminderd groot.

Wij wijzen in dit verband met name op de ontwikkeling van het unitair octrooi en het Eengemaakt octrooigerecht en de herziening van het Europees merkenstelsel. De Nederlandse bijdrage aan internationale fora is effectief en succesvol. Een goed voorbeeld is hiervan de totstandkoming van het unitair octrooipakket. Daarnaast zijn nieuwe Europese initiatieven te verwachten op het terrein van de bescherming van vertrouwelijke bedrijfsgegevens en blijft ook de discussie over het bio-octrooi op dat niveau actueel. Het vervolmaken van de Europese IE-infrastructuur is van groot belang voor het Nederlandse bedrijfsleven, waarbij het unitair octrooipakket de grootste stelselwijziging in het Europees octrooibestel sinds de komst van het Europees Octrooiverdrag in 1973 is. Wij zullen hier dan ook sterk in blijven investeren en nemen actief deel aan de totstandkoming van het unitair octrooi en het Eengemaakt octrooigerecht. Samen met het nationale IE-systeem voorziet dit in een belangrijke behoefte van bedrijven en kennisinstellingen en geeft hen de ruimte strategisch om te gaan met het beschermen van hun kennis.

Aanpassingen in 2006-2010 hebben werking IE-systeem verbeterd.

Samen met het Europese octrooisysteem, vormt het stelsel van de Rijksoctrooiwet 1995 een samenhangend geheel. Wij constateren met tevredenheid dat sinds de vorige evaluatie aangebrachte wijzigingen (invoering van de 'written opinion', afschaffing 6-jarig octrooi, mogelijkheid tot het Engelstalig indienen, herziening taksenstelsel) positief hebben uitgekapt en hebben bijgedragen aan het vergroten van de toegankelijkheid en de rechtszekerheid. Wij zijn van oordeel dat er, in aanvulling op het Europese stelsel zeker bestaansrecht is en blijft voor een Rijksoctrooi. Wij zien dan ook geen aanleiding tot systeemaanpassingen.

Zichtbaarheid, herkenbaar en toegankelijkheid uitvoering IE.

Octrooi Centrum Nederland speelt een belangrijke rol bij de uitvoering van het IE-beleid op het gebied van octrooien.

¹⁰ TNO, Deltares, Energieonderzoekscentrum Nederland (ECN), Maritiem Research Instituut Nederland (MARIN) en het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium (NLR)

IE zal bij de dienstverlening op het gebied van het thema "Innovatie" voor bedrijven en kennisinstellingen en bij het digitale ondernemersplein integraal worden meegenomen¹¹. Belangrijk is hierbij dat de zichtbaarheid, herkenbaarheid en toegankelijkheid van Octrooicentrum Nederland behouden blijven.

Tot slot

De genoemde maatregelen hangen nauw met elkaar samen en verstevigen het huidige IE-systeem in samenhang met de innovatieprocessen van bedrijven en kennisinstellingen. Verder achten wij het van belang op te merken dat het Nederlandse IE-systeem complementair is aan het Europese systeem en daarmee in een duidelijke behoefte voorziet van bedrijven en kennisinstellingen. Inzet op zowel het nationale als het internationale speelveld en een goed samenspel tussen beide blijft daarom essentieel.

De voorgestelde beleidsacties zullen zorgvuldig worden gemonitord. Naar verwachting zal de volgende evaluatie van het IE-beleid in 2018 plaatsvinden. Nu de verantwoordelijkheid voor het octrooirecht en het kwekersrecht bij één ministerie is komen te liggen, zullen deze voortaan gezamenlijk worden geëvalueerd.

(w.g.)
H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken

(w.g.)
Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken

¹¹ TK 2012-2013, 29 338, nr. 118